

KUNST

Advertieren 7 T 020 562 62 00

cobra museum
voor moderne kunst
museum of modern art
amstelveen

"Ode aan vernieuwingsdrift Appel" - Sp!ts

karel
appel
JAZZ
1958-1962
t/m 04.06

www.cobra-museum.nl

Het beste museum van Nederland 2008!

VERLOREN PARADIJS.
MONUMENTAAL TEKENEN
Robbie Cornelissen
Raquel Maulwurf
Erik Odijk
Sandro Setola
Renie Spoelstra
Aji V.N.
Hans De Wit
16 maart - 8 juni 2008

UNISONO 18: CLAIRE HARVEY
LITTLE TIME
20 april - 13 juli 2008

FRANSJE KILLAARS
FIGURES
INSTALLATIES
20 april - 13 juli 2008

www.stedelijkmuseumschiedam.nl

Stedelijk Museum Schiedam

www.galeriemebius.nl
1 t/m 30 april

Niels Smits van Burgst
0594-505033

Met uw advertentie in Kunst bereikt u een groot en zeer geïnteresseerd publiek in moderne beeldende kunst.

Bel voor advertentiemogelijkheden in Kunst (020) 562 62 00

Zij vindt het boeddhisme een soort sprookje. Voor haar is Jezus de enige weg. Hij vindt als boeddhist dat vele wegen naar de top leiden en kán gewoon niet in een God geloven. „De eerste keer hebben we de bruiloftsvorbereidingen even laten rusten. We kwamen er niet uit.”

Pauline Weseman

Toen Mark (35) en Mariëlle (37) Kloosterhuis elkaar zes jaar geleden op het werk ontmoeten, zag Mariëlle al wel een boeddha-hoofdje om Marks nek hangen. Maar ja, wat zegt dat tegenwoordig over iemands religie, dacht ze. „Ik heb wél gedacht: dan is hij geen christen, maar ik dacht niet: dus hij is niets voor mij.”

Niet veel later volgde een afspraakje. Mariëlle: „We konden ontzettend lachen samen. We raakten niet uitgepraat, alsof we ons hele leven in die dag aan elkaar wilden vertellen.”

's Avonds bekeken ze bij Mark thuis de fotoboeken van zijn derde reis naar Nepal. Een reis die voor Marks geloofsovertuiging erg belangrijk is geweest. „Het werd me steeds duidelijker”, zegt Mariëlle, „hoe belangrijk het boeddhisme voor hem was. Maar toen we op de bank zaten en elkaar wilden gaan zoenen, dacht ik alleen maar: hier staat een heel leuke vent voor me.”

Mark vond Mariëlle's overtuiging geen probleem. „Ik zat nog niet zo diep met mijn voeten in het boeddhisme.” Negen maanden na dat eerste afspraakje woonden ze samen.

Pas later in de relatie vroeg Mariëlle zich af of het wel kon: een christen met een boeddhist. „Ik ben gereformeerd opgevoed. Ik was dertig. Al mijn getrouwde vrienden waren netjes getrouwd met iemand van dezelfde kerk. Ik kreeg de indruk dat het de bedoeling was dat je met een christen trouwde.”

'Als Mark het even niet ziet zitten, zou ik graag mijn God willen aanbieden'

Van het boeddhisme wist ze helemaal niets. „De eerste associaties die ik daarbij had, hadden te maken met new age, zwergerigheid. Voor mezelf zocht ik nog naar wat ik wilde met mijn geloof. Ik wilde meer weten van mijn geloof, ook om er met Mark over te kunnen praten.”

Ook Mark wilde meer informatie over het boeddhisme. „Mariëlle stelde veel vragen. Haar vader die ook christen is, zei bijvoorbeeld: 'Wij hebben het maar makkelijk. Wij hoeven alleen te geloven dat Jezus voor onze zonden is gestorven en opgestaan en dan komt het goed.' Als hij dan hoorde wat ik allemaal moest doen aan meditatie en goede daden, vroeg hij: 'Word je dan niet moe van jezelf?' Ja, daar ging ik dan over nadenken.”

Mariëlle volgde een cursus over het christelijke geloof. Mark een cursus over het boeddhisme.

Tot dan toe bezocht Mariëlle –sinds ze uit huis was– geen kerk. Ze was opgevoed met kinderbijbel, gebed en elke zondag een kerkdienst. „Ik hield er veel vrienden aan over, maar geen basisgevoel over God. Ik twijfelde er niet aan dat Hij bestond. We hadden het er gewoon nooit over.”

Dat veranderde toen Mariëlle's vader, mede door moeilijkheden in zijn bedrijf, in aanraking kwam met evangelische christenen. Hij bekeerde zich en liet zich dopen. Mariëlle's moeder werd een jaar later gedoopt. „Ik was erbij, ik was 21 jaar”, vertelt Mariëlle. „Die ontzettende vreugde en rust die mijn moeder uitstraalde

Mark en Mariëlle Kloosterhuis zeggen dat ze door de ander sterker overtuigd zijn geraakt van hun eigen geloof. FOTO ROSALIE HAASJES

–dat wilde ik ook, maar ik was er nog niet aan toe. Ik was onzeker, vond mezelf dik, was niet het meest gewilde meisje, dacht ik. Ik dacht steeds: als ik alles overgeef aan God, zul je zien dat God gaat testen of mijn geloof echt is. Dan moet ik als zending naar het buitenland of er gebeurt iets ergs. Toch ging ook ik de Bijbel serieuzer nemen. Langzamerhand raakte ik mijn schaamte om voor mijn geloof uit te komen wat kwijt. Ik ging een kruisje dragen. Als mensen verbaasd vroegen of ik christen was, dan zei ik ja en was ik trots dat ik er blijkbaar niet als een truttige christen uitzag.”

Ook Mark groeide gereformeerd op, met kerkgang, kinderbijbel en catechisatie. „Als kind zag ik de vaders van mijn vriendjes keurig in pak in de kerk zitten. Ze keken chagrijnig voor zich uit. Doordeweeks hoorde ik ze vloeken en op zaterdag zaten ze flink aan het bier in de voetbal-

kantine. Ik vond het maar rare mensen.”

Op zijn 22ste kwam Mark in aanraking met een 'vorm van spiritualiteit' via een studiebegeleider die hem het boek 'De Celestijnse Belofte' te leen gaf. „Ik las het in één keer uit. Daardoor ging ik nadenken of er meer was in het leven. In diezelfde tijd zag ik een hare krisjina in Amsterdam. Hij straalde een rust uit die ik absoluut niet had. Uit nieuwsgierigheid ging ik meer lezen en onderzoeken. Zo kwam ik in aanraking met het boeddhisme. Wat mij daarin aansprak was dat het alles zo relatieveert. Ik ging mediteren en als ik dat even gedaan had, dacht ik dat de woede die ik in me had, verdwenen was. Ik volgde een meditatiecursus en ontdekte hoe druk ik in mijn hoofd was. Stukje voor stukje raakte mijn hoofd opgeruimd en geordend. Er kwam rust. Tegelijk was er veel onrust, door wat je leert over karma. Karma bete-

kent oorzaak en gevolg. Alles wat je doet, heeft een oorzaak. Dat geeft veel verantwoordelijkheidsgevoel en druk.”

Nu, zes jaar later, zeggen Mark en Mariëlle dat ze door de ander sterker overtuigd zijn geraakt van hun eigen geloof. Mariëlle bezoekt sinds drie jaar een evangelische gemeente. Mark: „Ik ging met haar mee, maar vond de kerkdienst oppervlakkig en zweverig. Ik zat steeds te wachten op de discussie.”

Toen Mariëlle er twee jaar geleden werd gedoopt, was Mark erbij. Normaal komt hij niet in de kerk. Andersom moet Mariëlle niets hebben van Marks meditatie-ruimte boven. „Dat is zijn ruimte. Ik voel me er niet prettig, onder meer door het schildertje van *samsara* dat daar hangt.”

Mark legt uit dat *samsara* de bestaanswerelden zijn waarin wezens volgens het boeddhisme geboren kunnen worden. „Het herinnert mij

Kwetsbare harmonie

eraan dat ik werk aan de bevrijding uit de kringloop van leven en sterfen.”

„Ik vind het prima als hij mediteert”, vervolgt Mariëlle, „maar ik doe niet mee. Zelf heb ik geen eigen ruimte nodig. Ik kan overal bidden. Onderweg naar mijn werk bid ik hardop in mijn auto.”

Mariëlle ontdekte door de cursus die ze volgde niet alleen hoe stevig ze in haar geloof stond, maar ook waarom ze bij Mark kon blijven. „Ik was bezig met de vraag hoe ik mijn relatie met Mark kon verantwoorden als God me na mijn dood ter verantwoording zou roepen. Totdat ik ontdekte dat ik niet moest proberen om Mark te overtuigen van mijn geloof, maar dat ik gewoon moest zijn wie ik was. Toen heb ik alle vragen losgelaten en wist ik dat het goed was. Voor mij werkt een andersgelovige partner juist goed omdat het me uitdaagt in mijn geloof. Een partner op hetzelfde christelijke niveau zou ik, denk ik, meer ter verantwoording kunnen roepen. Natuurlijk hebben mijn ouders gevraagd of ik het zag zitten met een boeddhistische man. Niet of ik het met Márk zag zitten en of dat zij hem wel zagen zitten –zij hebben hem vanaf de eerste dag in hun hart gesloten. Maar zij waren bang dat ik er vaak alleen voor zou staan. Maar ik kan alles delen met Mark. Mark was erbij toen ik gedoopt werd. Maar soms denk ik, als ik in de kerk een stel samen zie genieten van de dienst: jammer, dat we hier niet met z'n drietjes zijn, met ons dochtertje Jet.”

„Ik vind het ook jammer”, zegt Mark. „oprecht jammer dat ik niet heb wat een hoop christenen hebben. Al zou ik het willen, ik kán niet in een God geloven.”

Op haar beurt noemt Mariëlle het boeddhisme 'een soort sprookje'. „Ik geloof dat God leeft, dat er iemand is die voor mij zorgt en naar mij kijkt, die mij behoedt voor dingen. Dat mist het boeddhisme. Soms als Mark het even niet ziet zitten, zou ik zo graag mijn God willen aanbieden. Dan zou ik zo graag willen zeggen dat mijn vader –zoals ik God noem– hem troost kan geven. Ik wil Mark zeker niet bekeren. Het is vanuit liefde voor hem, dat ik hem deze God gun.”

„Ook ik heb mensen die mij kunnen helpen”, zegt Mark. „De cursuseraer en de boeddhistische gemeenschap. Ik krijg er steeds meer vertrouwen in dat ik geholpen word door Boeddha, de verlichte wezens. In dat opzicht lijkt het op het christendom.”

Een van de dingen waar hij grote moeite mee heeft, zegt Mark, „is dat veel christenen homoseksualiteit afkeuren. Twee mensen die van elkaar houden, wat is het probleem?”

Het is de zoveelste keer dat dit onderwerp ter sprake komt. Mariëlle probeert rustig uit te leggen dat ze onderscheid wil maken in het afwijzen van homoseksualiteit 'zonder daarmee de persoon afte wijzen'. „Ik denk dat God homoseksualiteit niet zo bedoeld heeft. Homoseksualiteit is geen ziekte en als je geen christen bent, vind ik het geen probleem. Als je christen bent en wilt leven naar Gods regels, dan past het niet helemaal in zijn plan. Op dit punt kunnen Mark en ik langs elkaar heen praten. Daar komen we niet uit.”

Wat ze wel delen zijn de normen en waarden uit de bijbelse Tien Geboden. Mariëlle: „Ik denk altijd dat Mark een verrekke goede christen zou zijn, zoals hij zich daaraan houdt.”

Hun verschillende geloofsovertuigingen waren ook een probleem

toen ze, ruim drie jaar geleden, wilden trouwen. Mariëlle wilde een zegen vragen over haar huwelijk. Mark wilde niet in naam van God trouwen. Ze kwamen er niet uit en besloten de voorbereidingen op de bruiloft even te laten rusten. Bovendien vreesde Mark een opleving van de bekeringsdrang die hij in het begin van hun relatie bij Mariëlle's familieleden had bespeurd. „Ze stuurden me veleens kaarten met bijbelteksten. Daar werd ik zwaar ziek van. Ik ga toch ook geen kaart sturen met boeddhistische afbeeldingen naar iemand die met heel andere dingen bezig is?”

Uiteindelijk kwam de bruiloft er toch: Mariëlle bedacht dat ze ook iemand voor hen kon laten bidden en zo de zegen kon vragen. Daar kon Mark zich ook in vinden. Het werd een uitgebreide trouwceremonie met een christelijk tintje op een feestlocatie. Niet in een kerk, wel met een paar evangelische liederen, een gebed en een korte overdenking over vriendschap en trouw. „Het werd helemaal onze dag. Met een heel persoonlijke dienst waarin iedereen –van atheïst tot christen– zich kon herkennen.”

'Mariëlle's familie stuurde me kaarten met bijbelteksten, ziek werd ik ervan'

Sinds november 2006 hebben ze een dochter: Jet. Bij Mariëlle heeft hun kind een extra dimensie gegeven aan het vieren van Kerst en Pasen. „Ik verbaas mij om het wonder van Jezus. Dan realiseer je je pas hoe gewoon Jezus' leven begonnen is en hoe bijzonder het is dat het goed ging in die stal. Ik vind het geweldig wat Hij daarna voor ons heeft betekend met zijn leven en zijn kruisdood. Wat jammer alleen dat we er met z'n allen zo'n zootje van maken. Pasen vind ik daarom eigenlijk het meest bijzonder. Om de liefde die Hij bleef houden, ondanks het feit dat Hij is gekruisigd, maar vooral om de geweldige boodschap dat Hij weer is opgestaan.”

Voor Mark betekenen de feestdagen niets. Vrede op aarde. Tja, vindt Mark, dat is elke dag van het jaar belangrijk, niet alleen met Kerst. Hij vindt het wél gezellig om het te vieren met familie en vrienden.

Dochtertje Jet gaat af en toe mee met Mariëlle naar de kerk. En het koppel wil haar inschrijven op een openbare school waar alle religies aan bod komen. Mark: „Het maakt mij niet uit waarvoor ze kiest, zolang het maar haar eigen overtuiging is.”

Mariëlle: „We hopen haar nooit het gevoel te geven dat ze moet kiezen voor of tegen papa of mama. Mark kwam uit een christelijk gezin en kreeg het geloof voor zijn gevoel opgelegd. Ons voordeel is dat Jet kan kiezen vanaf het begin. Toen ik zwanger werd, zei mijn zus tegen mij: 'Je kunt een kind een richting meegeven, maar het kind bepaalt zelf welke kant het opgaat'. Die zin heb ik in mijn hart gesloten. Als Jet wil mediteren zal ik het toch moeilijk vinden. Ik bedoel: ik heb niet voor niets gekozen voor het christendom. Dan zal ik om wijsheid moeten bidden.”

Toch heeft zich nu een nieuw dilemma aangediend: Mariëlle wil Jet graag laten opdragen. Dat betekent dat Jet wordt voorgesteld aan de

evangelische gemeente van Mariëlle, dat ze wordt teruggegeven aan God, de zegen krijgt en dat ouders en gemeente beloven haar christelijk op te voeden.

Mark heeft met het voorstellen geen moeite, wel met het weggeven aan God. „Dat wil ik niet voor haar beslissen.” Ze zijn er nog niet uit. „Je moet blijven praten en alles bespreekbaar houden”, zeggen ze beiden. „Eerlijk zijn, steeds je grenzen aangeven. Het is iets ingewikkelder dan bij een ander stel.”

Mariëlle: „Ik heb een gemeente, een achterban om mij heen nodig. Ik heb het nodig om te weten dat er mensen zijn die voor mij bidden.” Daarom vroeg ze tijdens de bevalling van Jet aan Marks en haar eigen moeder om voor haar te bidden. „Als je een christelijke echtgenoot hebt, kun je samen de handen vouwen en God aanroepen. Maar op zo'n moment doe je het alleen. Soms denk ik dat ik meer gebed nodig heb dan een ander stel. Marks religie leidt niet naar Jezus. Hij houdt zich bezig met Gods tegenstander. Dat ziet hij niet zo en daarom behandelt hij mij niet zo, maar ik zie het zo wél. Ik heb gekozen voor dit huwelijk, voor deze man, voor dit geluk. Daar heb ik wel hulp bij nodig, zodat we elkaar blijven begrijpen, zodat er harmonie blijft.”

Immiddels is Jet opgedragen in de evangelische gemeente. Mariëlle beloofde Jet christelijk op te voeden, Mark ondersteunde haar.

Dit is een (ingekort) hoofdstuk uit 'Het duivels kussen – wat als je partner een ander geloof heeft dan jij?' van Pauline Weseman. Het boek verschijnt morgen bij uitgeverij Ten Have. ISBN 9789025958121, 173 pagina's, 14,90 euro.

Café Meer!

In het door *Trouw* georganiseerde *Café Meer!* gaat het morgenavond over stellen met mengende religies. Het aantal religies tussen partners met een andere relatie neemt toe. Dat is zeker. Maar is zo'n relatie ook aan te raden? Kan de samenleving, die vaak worstelt met de mix van religies, nog iets van deze stellen opsteken? Onder anderen Manuella Kalsky, directeur van het Dominees Studicentrum voor Theologie en Samenleving, en de Bloemendaalse PKN-dominee Jan Peter Schouten, specialist in hindoe-christenhuwelijken, gaan hierover in debat.

Diaconaal centrum Corvershof, Nieuwe Herengracht 18 te Amsterdam (naast de Hermitage). Start debat 20.00 uur, deur open om 19.30 uur. Meer informatie en opgeven via www.trouw.nl/meer.

ephimenco

Polderhel

Als geboren en getogen ongelovige hond ben ik voor het paradijs helaas afgekeurd. Voor mij valt er niets te rollebollen tussen 72 boerkavrije schoonheden met islamitische string.

Voor mij alleen de hel. Maar hoe ziet dit inferno voor open, varkens en honden zoals ik eruit? Na enig zoekwerk vond ik een nauwkeurige beschrijving. Die staat in een preek die door een jongerenimam in 2003 werd gehouden, in de fundamentalistische moskee Al-Fourqaan. Onder de kop 'Een glimp van de binnenkant van de hel' worden de taferelen in deze islamitische martelkelder als volgt beschreven: „Het lichaam van de ongelovige zal splijten. Bittere kruiden moet hij eten, rottend vlees. Over hete stenen moet hij lopen. Het is heet in de hel, zeker 70 tot 73 keer zo heet als het vuur dat we kennen van het gasfornuis. Lasteraars moeten hun eigen vlees eten. Bronzen nagels zullen over hun gezichten krabben. Zij zullen met kokende ijzeren banden om hun enkels moeten lopen, terwijl anderen de vreugde van het paradijs genieten.” De man die ons destijds die glimp gunde is niemand anders dan Mohammed Cheppih. Dezelfde prediker die nu overheidsopdrachten binnenhaalt voor zijn bedrijf Academia Islamica en op het punt staat een Poldermoskee te stichten in het Amsterdamse Slotervaart. Het is ook dezelfde man die Bin Laden bewonderde, lijfstraffen prima vond, Nederland uitkotste en directeur was van de Nederlandse afdeling van de Muslim Wereld Liga, een bolwerk van haatzaaiende radicalen. Wás –want Cheppih beweert nu radicaal te zijn veranderd. Hij zegt met zijn duister verleden te hebben gebroken. Hij was nog jong en dacht te zwart-wit. Nu heeft hij de polder ontdekt en ijvert hij voor consensus en tegen radicalisering. Mooi. Maar of zijn visie over de hel voor ongelovigen ook is bijgesteld, betwijfel ik. Aan theologie kun je niet zomaar sleutelen volgens de islam. Eigenlijk twijfel ik sterk aan de hele wederstanding van hardliner Cheppih. Die jeugdzonden van hem lijken me helemaal niet zo jeugdijg als hij ons wil doen geloven. Drie jaar geleden nog maar, verklaarde Cheppih: „Moslims horen er niet bij in Nederland. Ook ik wil niet horen bij Nederland zoals het nu is.” Toen liet Mo al bijna tegen de dertig. Een leeftijd waarop ik allang vader was. Een paar jaar, wat opdrachten en een Poldermoskee verder is Cheppih van terroristenbewonderaar in bruggenbouwer veranderd. Mag ik hieraan twijfelen? Vorige week verklaarde hij dat het idee van zijn Poldermoskee tegen radicalen vijf jaar geleden werd geboren. Dat wil zeggen: midden in een periode waarin hij nog tot op het bot radicaal was. Me dunkt dat onze vriend Mohammed vooral wijzer is geworden. In een handomdraai is hij gaan beseffen dat islamisering van goedgelovige Nederlanders niet met de knoet kan geschieden. En nu, net als zijn vriend en mentor Tariq Ramadan, heeft hij zijn bronzen nagels in schapenwol gewikkeld. Voor ons allen geen inferno van rottend vlees, maar een polderhel met schimmelkaas en lekkie opoeftisen.

Sylvain Ephimenco

Deze column is te zien en te horen op www.trouw.nl/video